

MAJESTAT (1186) *sb m*

-i- (743), -y- (417), -g- (17). -j- (9).

Pierwsze a oraz e jasne (w tym w a 15 r. błędne znakowanie); -ât (283), -at (1) KarnNap. ◇ -ât- (763), -at- (25); -at- MurzNT (2), KromRozm III, też HistAl; -ât- : -at- OpecŻyw (5 : 3), MurzHist (1 : 1), OrzQuin (12 : 1), RejAp (180 : 1), RejPos (211 : 2), WujJud (2 : 1), BiałKaz (3 : 1), SkarJedn (1 : 1), SkarŻyw (14 : 2), CzechEp (17 : 1), SarnStat (90 : 6), CzahTr (1 : 1).

sg N majestât (97). ◇ G majestâtu (404). ◇ D majestâtowi (95), majestâtu (10); -u ArtKanc (3), GrabowSet, SkarKaz; -owi : -u RejPs (9 : 1), Mącz (2 : 1), OrzQuin (1 : 1), SarnStat (10 : 2). ◇ A majestât (187). ◇ I majestâtem (243); -em (17), -(e)m (226). ◇ L majestâcie (139). ◇ V majestâcie (1). ◇ pl N majestâty (3). ◇ G majestât(o)w (2). ◇ A majestâty (3). ◇ L majestâtach (1) SkarKazSej, majestâci(e)ch (1) RejPos.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. *Godność władzy (władcy, dostojnika lub państwa jako całości); maiestas Mącz, Calep, [dostojeństwo, dygnitarstwo, godność; powaga, poważność, stateczność; wspaniałość – maiestas Cn] [w tym: czyj (755) : G sb i pron (332), pron poss (241), ai poss (182)] (944) : RejJóz Mv; Cefarz/ Krol/ Książę/ yákoby máyeftat fwoy okázác y wyftáwić mogł/ dwor fwoy/ ktoremby fpofohem ozdobił á wywyfzłfył GliczKsiąż G5v; Obieráliby Krolá ná Seymie w Piotrkowie przy fwym Krolu/ y przy całym Máyeftacie iego OrzList i; ábowiem nád te Státutá ktorem przypomniał/ ma też Prywileie Koronne/ ktoremi ieft obwárowány Máieftat Arcybiskupi/ y władza iego OrzRozm K2v, L4; Aurelianus gdy zoftał Cefárzem/ wfzytkę moc fwoię obrocił przeciw iey/ áby tę frototę zgłádził z máieftatu Rzymfkiego BielKron 153v, 111, 113; Maiestas, a magnitudine dicta est, Máyeftat/ Wielmożność. Doftoyność Krolewska/ Xiążęcia/ Páńfka y ofobliwych perfon. Mącz 205a; Náukác tu ieft Królom daná/ áby oni poty w fłuchániu ciérpliwemi byli/ pokiby mowá czyiá Máieftatu ich nie thykáłá. OrzQuin D3v, D3, D3v, N4v; Máieftat tedy ieft wielmożność á doftoyność Rzeczypołpolitey y Krolewfka/ y tych ktorzi słuźnie á przyftoynie Rzeczypołpolitą rządzą/ pochodząca z mnimánia zacności ModrzBaz 82, 20v, 81v, 82 [2 r.]; kościół mocą utworzyli: práwo y Máieftat kościelny zwalczyli SkarŻyw 354, 362; Calep 630b; SarnStat 21, 21 źp; Theodozyus wiefzy iáko ś. Ambroźego w Medyolanie czcił/ y iáko fię iego zwierzchności kościelney bał/ religiey y kápłanom głowę fwoię y máieftat ná przyimowánie dáney od nich pokuty/ vniźáiac SkarKazSej 680a.*

majestat czego (3): Bo fię godzi áby fędzia y máieftatem vrzędu fwego [maiestate sui magistratus]/ y práwy lámemi/ od wfzelkiego gwałtu był obwárowan ModrzBaz 95; SkarŻyw 493; Tym bowiem fpofohem y drogą Máyeftat pánowánia tym wfcey będzie vtwardzony Phil S3.

W połączeniach szeregowych (4): RejPos 319; WujJud A6v; láłkávání y miłóściwánia łápamy/ biorąc to fobie zá krzywdę/ iefliby kto z proftá do nas mowił: miley nam słućác gdy kto mowi do iáfności/ zacności/ wielmożności/ świętobliwości/ wielebności/ do máieftatu/ śláchetności/ vrodzoności/ y nawielebnieyfzey miłóści náłzey. ModrzBaz 59v; SarnStat 1020.

W charakterystycznych połączeniach: majestat arcybiskupi, cały, kapłaństwa, kościelny, panowania, spolny, urzędu, utwirdzony, wielki (3), wyniszczony; całość majestatu, krzywda, lekkie uważenie (2),

osłabienie, poważność, stan, ujmą, zacność (2), znak; majestatu dostąpić; zgładzić z majestatu; dochować majestat, niszczyć, zwalczyć; przysiąc na (przez) majestat (2); zastać w majestacie.

Zwroty: »obrazić, (ze)lżyć, bluźnić, sromocić, obrażający majestat (a. stan a. stolec majestatu); obrażenie, obraźca majestatu; majestatowi obraźliwy; majestat jest lżon« = *laedere maiestatem, laesae maiestatis reus Mącz; crimen maiestatis ModrzBaz* [szyk zmienny] (10 : 3 : 1 : 1 : 2; 13 : 1; 1; 2); *Diar* 22; iż kiedyby kto [...] Połły nález Zyemskie [...] / albo też iądącym ná Syem [...] / nálezłby gwałtownie / á vczyniłby ktoremu gwałt [...]: Tedy tákowy ma być ładzon iákoby obráził Máieftat Królewłki. *UstPraw* B2; Bo to *turpiloquium* háńbi Krolá y Máieftat iego lży. *OrzRozm* K2v; *BielKron* 85v, 225v, 226v, 228, 230; *Laedere maiestatem, Obrázić máyeftat Wykroczić przeciwko prawóm. Mącz* 205a, 182c, 205a; *WujJud* A6v; ten mi fię zda być winien obráżenia máieftatu / kto przeciwko Pánu / ábo przeciwko Vrzędowi / ábo Rzeczyópolitey / ábo przeciwko temu / ktoremu część iáka Rzeczyópolitey poruczoná ieft / vczynił co złą zdrádą / zámieszánim / záburzeniem iáwnym *ModrzBaz* 82, 81v [2 r.], 82; *PapUp* G; táki każdy przez nález Stárofty [...] iáko obraźca Máieftatu Królewłkiego / ma byđz poiman *SarnStat* 218, 21 [2 r.], 22, 36, 43 [3 r.], 157 (15); *SkarKazSej* 686b, 701b.

»z majestatu upaść« = *zostać pozbawionym swej pozycji* (1): Ale pátrzayże / iáko ten ftan Duchowny nárułzony w Polfzce / y zhańbiony ieft ná Seymiech: [...] z Máieftatu fwego pod nogi ftanu Swieckiego vpadł *OrzRozm* Kv.

»wystąpić, występny, występujący, występ(ek), wykroczenie przeciw majestatowi« = *reus maiestatis Mącz, Modrz; crimen laesae maiestatis; maiestis damnatus Mącz* [szyk zmienny] (2 : 3 : 1 : 2 : 2): áby nie ináczey iedno iáko wyftępujący przeciw Máieftatowi Królewłkiemu byli karáni *GroicPorz* ii4, oo4; *BielKron* 402; *Mącz* 77c, 205a [2 r.]; *ModrzBaz* 77, 81v [2 r.], 82.

»złożyć (a. składać), strącić z majestatu« = *poniżyć* (2 : 1): *RejZwierc* 218v; Złożył mocarze z máieftatu / á podwyżłzył pokorne. *LatHar* 66; *KlonKr* 3.

Wyrażenia: »cesarski majestat« [szyk 2 : 1] (3): Cefarz [...] dał wywołác Sáłkie Kfiązę y Lántgráfá iáwnymi lifty / iáko [...] Cefárfki máieftat obráźájące *BielKron* 226v, 225v, 228.

»majestat cesarstwa« (1): Ná to / ázaż nie przysięgł przez thron y máieftat Cefárftwá fwego? *OrzJan* 103.

»majestat krolewski, krola, Jego (a. Waszej) Krolewskiej Miłości« = *maiestas regnantis Modrz; dignitas regia, maiestas JanStat* [szyk 38 : 5] (37 : 4 : 2): *Diar* 22; *DiarDop* 104; *GroicPorz* ii4, oo4; *UstPraw* B2; *BielKron* 85v, 230, 402; *Mącz* 77c; Wielka krzywdá y vymá Máieftatu Królewłkiego to bluźnierftwo ieft *OrzQuin* N4v, D3, D3v [2 r.], Aa3; *WujJud* A6v; *OrzJan* 51; Máieftat Królewłki w ten czás moc bierze, gdy zá załługi godné bráwia poddánym oddáie. *SarnStat* 80, 21 [4 r.], 22, 36, 43 [3 r.], 157 (17); Abowiem iáko nam ná tym należy / áby błogółławieńftwo nález ná tym świecie / dobrze obwárowáne było / iáko cáłość Máieftatu Krolá y Páná nálezego / y Korony iego *GrabPospR* K2; Ty będziefz nád domem moim / twemu łłowu y rofkazánim lud wzyftek połłufzny będzie / tylo máieftatem krolewłkim pierwfzy nád cię będe. *SkarKazSej* 660a, 666a [2 r.], 680b, 686b, 692a, b, 693b, 701b.

»majestat Rzeczypospolitej, królestwa, państwa, Korony, koronny« = *maiestas regia JanStat* (2 : 1 : 1 : 1 : 1): którym obyczaiem śmiales przełć rzeki/ gory/ y morzá/ á czynić nawałność przeciw máieftatowi páńftwá náłze⁸⁰ *HistAl* C7; *DiarDop* 112 [2 r.]; *Odit populus Romanus privatam luxuriam, publicam magnificenciam diligit*, Lud Rzymki [...] dla poczciwości á máyeftatu rzeczi połpolitey Rzymskiej rad hoyne á przepyłzne czci wyrządza. *Mącz* 201c; *GórnDworz* Dd 8v; *SarnStat* 908.

»ku ozdobie (a. dla ozdoby) majestatu« (2): áby pan moy [...] záchowywał we wżytkim wřpaniałość/ [...] ani kółtu żałując/ ku ozdobie Máyeftatu/ y dworu řwego. *GórnDworz* Ii2, Hh5v.

»zwierzchny majestat« (1): *Imminuere vel minuere maiestatem*, *Vwłoczić/ Lzić* ftan zwierzchnego máyeftatu. *Mącz* 205a.

Szeregi: »majestat i dostojęństwo« (1): v *Papieżow/ v Czełárzow/ v Krolow/ máieftatu/ y dołtoięńftwá Korony they [panowie Kryski i Wapowski] řtrzedz vmieli GórnDworz* Dd8v.

»krol i majestat jego« (1): wyrwác řye kilkiem Ołób z Połłów/ y řprawowác ná Seymie przed Królem/ y przed Máieftatem iego [...] to/ czego naród Połłki niechce *OrzQuin* D.

»majestat, (i) powaga« [*szyk* 1 : 1] (2): iákóz iednák powagą y máieftatem Krolá Ie⁸⁰ M. Zygmuntá I. [...] wieleřmy rzeczy między królmi wielkimi zálzłych/ częřto vcięráli y vmarzáli *OrzJan* 51, 64.

»majestat krolewski i Rzeczpospolita« (1): iż táki ma bydź zá tego poczytan/ ktory Máieftat Królewki y Rzeczpołpolitą obráził [*laesae Maiestatis, laesaeque Reipub. JanStat* 88] *SarnStat* 980.

»tron i majestat« (1): *OrzJan* 103 *cf* »majestat cesarstwa«.

»wysokość i majestat« (1): á ták oni wżyřcy zá nic nie będą řtać przyrownánim twoiey wyłokóci/ y Máieftatu twego. *HistAl* M8v.

»majestat, (zacność) (i) moc« (2): Máieftat zacność y moc Króléřtwá y Pańftwá káždęgo [*Thronus, splendor et potentia regalis et cuiuslibet principantis Maiesiatis JanStat* 22] ná ten czás v řwoich poddánnych nie tylko moc bierze/ ále teź iáko perły iákie řłnie řie *SarnStat* 908; *SkarKazSej* 693b.

Żart. (1): A Prawdá brácie miły iż [...] Widziřł iáko w źwierciedle ony řwoye czáły/ W ktorycheř mowił řkacząc/ iż wygráli náłzy. Widziřł teź y řřredni wiek máyeftatu twego/ Iákie były pořtępkí wielmoźności iego. *RejZwierc* [207].

W przeni (1) :

W połączeniu szeregowym (1): Y niemáłz nic władziech iey [*prawdy*] nieřprawiedliwego/ onác ięřt mocą/ kroléřtwem/ moźnością/ y máieftatem ná wieki wieczne. *BudBib* 3.*Esdr* 4/40.

Przeni: metonimicznie: O osobie wysoko postawionej, zwłaszcza o władcy (w połączeniu z przydawką dzierżawczą zastępuje zwykle rzeczownik „król” itp. lub odpowiedni zaimek osobowy) (141) : *HistAl* D6 [2 r.]; *BielKom* A3; A przełto s Stářłzych Plebanow Rzymłkiego kořciolá Kardynały łobie vtzinił y pořtánowił/ áby iego máieftatu bronili y řtrzegli. *KrowObr* 35; *OrzList* iv; Abowiem przed nim drży wřzeláki źiemłki vřząd/ y káždy naywięřłzy y naymoźnieyřzy wedle tego řwiátá Máieftat. *BibRadz* *3; *StryjKron* 395; *BielSen* 11; dochody ták wielkięmi Króle opátrzyli/ ileby dobrze dořyc było/ nie ná wychowánie woylek/ ále ná ochronę máieftátu iego *OrzJan* 60; *SarnStat* 1089, 1092, 1125.

W charakterystycznych połączeniach: majestatu *bezpieczeństwo, bytność, dekret, ochrona, policzek, potrzeba, powaźność, (nie)poźytek* (4), *řługa (řłuźebnik)* (3), *řkoda, wiadomořć, zwolenie; majestatu*

dotykać (dotykający) (2), naśladować, prosić (proszący) (3), żądać; do majestatu apelować, odsyłać (odesłany) (2), uciekający się; do nóg majestatu posyłać, znosić; pod skrzydły majestatu pomnożyć się; obowiązany majestatowi, posłuszny, przyłączony, wdzięczny, zwierzony; pisać majestatowi, poddać się (2), postać, (s)przeciwi(a)ć się (4), utargiwać, wystaczyć, zachować; przeciw majestatowi poczynać, wystąpić (2); przed majestat apelować, deferowan, opowiedzieć, poprowadzić, pozwać (4), przypadły, przyść, przywieść, stawić się, trudzić się, wnosić (2); majestat ozdobić, pozdrawiać; przysięgać przez majestat; oglądać się na majestat; przed majestatem bronić, mówić, przełożyć, wysadzić; z majestatem zakroczyć; przy majestacie być.

Wyrażenia: »majestat cesarski« [szyk 6 : 3] (9): bo mamy tho dufanie o Máieftacie Celárskim/ iż nie ieft inákłzey myśli przeciw nam *BielKron* 414, 192v, 197, 206v, 207, 324v, [332²]v; *BielSpr* 11v; *SkarJedn* 290.

»klejnoty majestatu królewskiego« = *insygnia królewskie* (2): Charímatá álbo klejnoty máieftatu Królewkiégo, á także fcriptury koronné, Chorągiew, y inné antiquitates, wiernie y zyczliwie chować *SarnStat* 350, 1226.

»majestat królewski, Waszej Królewskiej Miłości, Krola Jego Miłości, krolestwa« = *maiestas (regia a. regalis)* *JanStat* [szyk 61 : 13] (58 : 10 : 5 : 1): A ftaořta bęndzie powinien Execucią vczynicz pod vtraczeniem vrzędu oco ma bycz deferowan przed nas Maieftat Kroliewski przez Voyevodę *ComCrac* 12; *ZapWar* 1549 nr 2662, 1550 nr 2676; My to wszystko od WKM Pana swego jako przystoi wiernym poddanym a cnotliwym Polakom przyjmując z poddaną pokorą przyszliśmy potom tu przed Majestat WKM *Diar* 87, 85, 87; *DiarDop* 105; *GroicPorz* bbv, bb2; *BibRadz* *3; *OrzRozm* H3, I2v, R2v, S; *BielKron* 306; *BialKaz* K4v; Abowiem áczkolwiek Zydowie Krole fwe/ y zwierzchność Máieftatu Królewkiégo vtráćili pod niewolą Bábilońfką: iednák támze [...] nád fobą przełożone miewáli *CzechRozm* 167v; *ModrzBaz* 100v; *ModrzBazBud* ¶6; Naiáfnieyfy Miłościwy Królu/ do nóg Máieftatu Wálzéy Kró: M. połyłam/ gdzie/ co czás y potrzebá z fobą niešie/ dořtátecznie opifano o wojnie Tureckiey *OrzJan* 3, 3, 4, 58, 73, 112; iż nikomu żadnych dóbr ftołu Królewkiégo nie ma Máieftat królewski zápiřác/ przez obowięzku wydźierzenia. *SarnStat* 84; MOże tedy áppelować od Roków przereczonych głównych do Królewkiégo Máyeftatu/ iáko do Páná wysřzégó wřzyřtkich Praw *SarnStat* 161, 35 [2 r.], 36, 83 [2 r.], 108, 141 [2 r.] (47); *SkarKaz*)(3v; A zwářzczá iż powařnořć y moc y władza królewkiégo máieftatu ořłábiáák *SkarKazSej* 659b.

»majestat książęcy« (1): gdzie tby paney sryney vydzene y czynyly sposvyv [!] zaprzyvylegem Maiesthathv kxianzáczego *ZapWar* 1528 nr 2459.

»najafniejszy majestat« (1): Naiáfnieyřzégó Máieftatu W.K.M. Zyczliwy řluzebnik/ pořluzny poddány/ y wierna Rádá/ Mikořay Rádziwiř *BibRadz* *3.

»majestat nasz« [w oficjalnych wypowiedziach króla] = *maiestas nostra* *JanStat* [szyk 25 : 7] (32): iuzefcie nas winne vczynili/ iezelmy Straxágonę s páńřtwá fłozyli który cięřzko przeciw máieftatowi nářzemu cięřzko wyřtápiř. *HistAl* D7, F6; *BielKron* 124; y nád wiadomořć Máieftatu nářzégó królewkiégo były chowané nieiákie złé zwyřzáie *SarnStat* 953; tedy Wóytá y Láwniki Máieftat nářz chcąc řáfká řwá ozdobić/ one z řářki nářzéy ořobliwéy wymuiemy od wřzyřtkich podatków *SarnStat* 956, 60, 61, 148, 504, 536 (29).

»pański majestat« (1): Ciśnie fie we drzwi/ áby mógł zá tą pogodą/ Páńlki máieftat widziéć *KochFrag* 41.

»majestatu stolec« (1): prowokácię czynią/ włafny Máieftatu náfzého Stolec [*Maiestatis proprio solio JanStat* 1019]/ y włafného Páná práwo y zwiérzchność opuściwízy/ y wzgárdziwízy *SarnStat* 953.

»wysoki majestat« (1): Iełli ieft zwiężon Dárius/ [...] wízytki dołthoynołci iego y bogáctwá wyfokiemu máieftatowi náfzemu niechay będą wydány *HistAl* F6.

Szeregi: »koronny i majestatu krolewskiego« (1): Aby zdołr Krolewłkich potrzeby się Coronne/ y Máieftátu Krolewłkiego opátrowáli *BiałKaz* K4v.

»majestat i panowanie« (1): Máieftat y pánowanie heretycy bluźnili. *SkarKazSej* 686b *margin*.

»majestat i panowie« (1): DÝgnitarze y Vrzędnicy niech znáią fwę vrzędny: á iefli którym będą nieznáiomé/ od królewłkiego Máieftatu y Pánów [*a Regali Maiestate, et dominis JanStat* 304] niech będą náuczzeni *SarnStat* 286.

»(albo) majestat, (krolestwo) i (albo) Rzeczpospolita (a. krolestwo)« [*w tym: krolestwo i Rzeczpospolita 2 r.*] = *Maiestas et Respublica Regni, Respublica aut Maiestas Regia JanStat* [szyk 6 : 2] (8): *DiarDop* 105; TEŻ íam Podłkárbi [...] będąie czynił wypráwy/ przepowíádania/ ráchunki ludzi fłużełnych/ Dworzan/ y wízyłtkich/ którym względem fłużyby/ álbo od Rzeczypołpolitéy álbo od Máieftatu Królewłkiego będąie co winno. *SarnStat* 412, 35 [2 r.], 36, 223, 340, 903.

α *Połączenia z przydawką dzierżawczą, które pełnią funkcję odpowiedniego rzeczownika lub zaimka osobowego (forma zwracania się do władcy) (18)* : krolu iefli fie podoba máieftatowi wáfzemu/ przykażcie aby thyliác ieznych známi iecháło *HistAl* C5, D4, Ev, E5v [2 r.], E7, G7 (11); á ták iefli by to było przeciw twemu Máieftatowi o co fie ítáramy/ tedy fie wroćimy do domu *BielKron* 435v; A íákoż oto widzi twoy Máieftat/ íam ieft łyfy. *HistRzym* 3; *GrochKal* 28; *SkarKazSej* 668a.

Wyrażenia: »majestat cesarski« (2): Miłościwy Cefárzu/ íą pozdrawiam máieftath wáfz Cefárłki íáko oycá y páná fwego *BielKron* 414, 208.

»wysoki majestat« (1): Czého íą W.K.M. fwemu miłóściwemu Pánu [...] / wiernie życzę/ y zá to iego wyfokiego Máieftatu [...] prołzę/ áby to wízytko zyścił *BibRadz* *3.

a. *O istotach nadprzyrodzonych [w tym: czyj (548): G sb i pron (296), pron poss (180), ai poss (72)] (692)* :

α. *O Bogu w Starym i Nowym Testamencie; tu też budzące zachwyt, grozę, dostępne spostrzeganiu zjawiska przypisywane wyobrażeniom o niebie lub towarzyszące ukazywaniu się Bogu w widomej postaci (często, zwłaszcza z przydawką dzierżawczą, zastępuje wyraz „Bóg” lub odpowiedni zaimek) (685)* : WSzechmogący wieczny Boże [...], Maieftatu twego pokornie prołimy *TarDuch* Dv; *WróbŻółt* cc; A chcećieli iefłcże wiedziéć/ kteryby to był krol [!] tenći ieft/ ktery rołkáuie wíłytkiem ípráwam niebiełkiem/ á ktery ieft zewłłąd przezroczyłty wiáłnołci máieftatu fwego. *RejPs* 35; A íżem vmiłował przybytki twoie to mię ktemu cíłnie yż mi nielza/ íedno ítać wobronie przy maieftácié twoiem *RejPs* 100v, 38, 77v, 84v, 107, 127v (13); *MurzHist* O2v; *KromRozm III* D; Wyłłedł yełł głos Páńłki nád wíłfemi wodámi/ Bog w Máyeftacye íwym zágrzmyał możnołcyámi *LubPs* G4; Srodze ty káżdego zelżyłz yełdneho y pyełzého/ Ktory íobye máło wáży Máyeftatu twoyego *LubPs* R4v, B2, E3v,

H3, Q4v, dd4 *marg*, dd5, gg5v; Day nam prosimy cię Pánie/ áby thá offiárá zbáwienna/ y nálznych grzechow bylá otzysćienim/ y twego Máieftatu vblágánim. *KrowObr* 188, 91 v [2 r.], 164, 168v [2 r.], 169, 170v, 188v; A iuz mię weźm w opyekę człowieká nędznego/ Abych chodził w obronie Máieftatu twego. *RejWiz* 108, 52v, 117, 124, 129, 144v, 152v, 165; A oto wielmożność Bogá Izráelkiego fflá drogá od wřchodu flońcá: y miał głos iáko głos wod mnogich/ á ziemiá fie łnęła od máieftatu iego. *Leop Ez* 43/2, *Tob* 13/7; *BibRadz Is* 60/7, 4.*Esdr* 3/19, *Eccli* 2/21, 17/11, *Bar* 5/9, *Hebr* 1/3, 2.*Petr* 1/16; GDy Pan Bog wřzechmogący/ będąc w Máieftacie swoim przed czáfy czálow/ wieczny/ y wřzem chwálebny/ poczynáł gořpodárřtwo swoie/ iáko práwy ociec czeládný. *BielKron* 1, 2, 32v; *GrzegRóżn* N3v; *SarnUzn* D8v, F3v, F5, F7v, [G2]v; Iáko widziá y liedmioráká řpráwę w onymże Máyeřthacie Duchá řwięthego. *RejAp* BBv, AA6, 46v, 52v, 114v, 156v, 169; Iż on řzedřzy do Bogá Oycá řwego tám iuz nas przyniořł á ofiárowáł pořpołu s řobá przed Máyeřtat iego *RejPos* 130v, 31, 134, 173v, 180v, 181v (17); *RejPosRozpr* b3v; Nie řkóńczona á nieogárniona ieřth wielmożność Bożá/ y godność Máieftatu iego *BiałKat* 168v; tedy Moyzeřzowi tylko rořkazał áby wřtápił ná gorę: Ná ktorá Pan Bog z wielkim Máeřtatem przyřzedł *KuczbKat* 265; A thu fie iuz řnádnie kaźdy moźe wypráwić/ iż ci řwięci trzy řtanowie od wiekow řá w iedney řřtności Bořtwá/ iedney woley/ władzey/ y dziwnego máyeřtatu. *RejZwierc* 10, 43, 175v; *WujJud* 101; *WujJudConf* 22; *RejPosWstaw* 22v; *BudBib Is* 2/19, 21, 4.*Esdr* 16/54, *Sap* 18/24; *KochPs* 152; ktore będąc pirwey Chreřściánki/ ná mękach wielkich/ iego řię Máieftatu záprzáły/ y [...] żyły iuz iáko Pogánki *SkarŻyw* 125, 81, 484, 596; Twórcę wřzech rzeczy widřiem w iego máieřtaćie/ Czego wy w ćiele będąc prozno vpátrzáćie. *KochTr* 22; *CzechEp* 208, 254, 284; *NiemObr* 117; *WisznTr* 34; *ArtKanc* S20v, T17v; *ZawJeřt* 16; *GostGospSieb* +4v; *GrabowSet* H, Ov; Wabi cię mile do tey wććiwořci przyřkład máieřtatu Troyce przenachwálebnieyřzey. *LatHar* 478, +4, 2, 17, 19, 31 (42); A ocućiwřzy řię/ wyřzřeli máieřtat (*marg*) chwałę. L. (-) iego/ y onych dwu męřow ktorzy z nim řtali. *WujNT Luc* 9/32, *Matth* 25/31, s. 159, *Luc* 9/26, 31, s. 358, *Hebr* 1/3; *SiebRozmyřl* E3, K4v; *PowodPr* 16; Pan obiecał niektorym wćzniom wkázáć řię im w kroleřtwie swoim/ y w páńřtwie/ w dořtátku y ozdobie máieřtatu řwego *SkarKaz* 122a, 118b, 122a, 160b, 161b, 244a (11).

majestat czego (13): *RejPs* 153, 213; *LubPs* B6; Nie wátpmy tedy ieřliźe kiedy zgrzeřzimy/ z pokutá [...] a z wřnořciá przyřtápić do Máieřtatu tey řáłki iego *BibRadz* *7; *RejAp* 91; *RejPos* 144, 191; *BiałKat* 181; *KuczbKat* 15; *CzechEp* 248; A chcęcy nas wywieřć z nálznych okrutnych niepráwořci/ k Máieřtatu Bořkiej miłóřci/ ćierpiáł tu dla nas wřzyřtkich wielkie ćięźzkořci. *ArtKanc* D17, T17; *LatHar* 573.

W połączeniach szeregowych (8): A iego chwałę/ á iego prawdę/ á iego wielmożność/ y iego on dziwny máyeřtat wyrozumiáwřzy/ áby tu ná řwiece obwořáli/ y wyznawáli. *RejAp* 94v; *RejZwierc* 179v; *NiemObr* 106, 127; *LatHar* 371; *WujNT* 752; *SkarKaz* 122a, 276a.

W charakterystycznych połączeniach: *majestat dobrotliwy*, *Ducha řwięthego*, (*prze*)*dziwny* (15), *jeden* (*jednaki*) (3), *nieogarniony* (4), *nierozdzielny*, *niewymowiony*, *niewyrozumiany*, *niezmierny* (2), *obecny*, *obłoczny* (2), *rowny*, *spaniały* (3), *społeczny*, *szczyry*, *řwiatły*, *řwietny*, (*społ*)*wieczny* (3), *wielki* (10), *własny* (2), *wszystek* (2), *zacny*; *majestat łaski*, *miłóřci*, *Trojce* (*řwiętej*) (6), *Trzech Person*; *dom majestatu*, *dostatek*, *głębokořć*, *głos*, *godność*, *grom*, *imię* (4), *istońć*, *jasnońć* (2), *jedynońć*, *miłóřć* (2),

nogi (2), obłok (4), obrona, oczy (4), ogień, oglądanie, ozdoba, prawica (8), ręka, skinienie, słońce, służba, społeczność (2), sprawiedliwość, szczęśliwość, światłość, świetność (2), tajemnica (tajemność, tajność) (3), ubłaganie, uszy, wyniesienie (3), wzgarda, zacność, zwierciadło; dym od majestatu; z majestatu pochodzący; napelnion (pełen) majestatu (3), niegodny; majestatu lękać (przeląć) się (3), mało ważyć, naruszyć, prosić (9), ustraszyć się, tykać się; łsnąć się od majestatu; do majestatu przystąpić; z majestatu (po)da(wa)ć (4), obronić, rzec, wejrzeć (ujrzeć) (5), zagrzemieć; majestatowi (wy)dziękować (się) (2), godzi się, kłamać, należy, ofiarować, przystoi (2), rozkazać, służyć (3), zalecać (zalecić) (2); przybytek majestatowi; majestat gniewać, hańbić, lekce pokładać, nosić, ogarnąć, okazać (ukazać) (5), posieść, skazić, ujrzyć, widzieć (2), wojować, wyrozumieć; na majestat poglądać, rzucić się, targnąć się (2); przed majestat ofiarować, położyć, przenikać, przyść, wywracać; w majestat patrzeć; być krolem przed majestatem, być kapłanem, chodzić (7), kurzyć, ofiarować (4), oskarżać, palić, poświęcić, przyczyniać się, sprawić, śmierdzić, ukazać (2), wołać, woniać (2), wstawiać się, zalecić, żyć; obliczny przed majestatem, osądzony, praw, przełożony, usprawiedliwiony, ustraszony, winien; przed majestatem błoto, narzekanie, ofiara (2), proch; napelnić się majestatem; okazać się z majestatem, przyść (przychodzący) (4), zstąpić; przy majestacie stać; w majestacie być (3), podawać się, pokazać się (ukazać się) (2), przyść (5), rozmawiać, stawiać się, szpyrać, ujrzyć, widzieć (3); w majestacie spaniały, wielmożny; o majestacie świadectwo.

Zwroty: »majestat chwalić, wysławiać« [szyk zmienny] (3 : 2): Ipráwey duífle to iefł kochánie náífle máiefłat twoy wiecznie wyfláwiáf mufiemy *RejPs* 66, 219v; *SarnUzn C*; *LatHar* 94, 619; *WysKaz*)?(2v.

»obrażać (a. obrazić), znieważać majestat; obrażenie (a. obraza) majestatu; bywa (a. ma być) obrazon majestat; majestat obraził się; majestatu ubliżyć« = *Maiestatis Divinae offensa JanStat* [szyk zmienny] (12 : 1; 7; 2; 1; 1): *RejPs* 220v; y młci fię frogo nad takowemi ludzmy [...] / ktorzi [...] przifięgaią naimię iego / bo takowimy przifięgamy bywa obrazon maiefłat Bozy. *SeklKat* F3v; *RejKup* ee2v; *LubPs* X4, Y2v; *GroicPorz* z3; *RejPos* 84v, 119v, 235v, 253, 327v, 328; *BialKat* 161, 168v; A gdyżeś ty brácie miły rozmáicie grzełszył [...] gdyżeś [...] częłto obrázał Máiefłát iego / częłto Páná Bogá gniewał *KarnNap* C3; *ArtKanc* D9; Mnie lámego z to nie máłz / być fię nágródziło / To / czym fię / Máiefłatu twemu / vbliżyło. *GrabowSet* B; *LatHar* 69, 139, 581; *WysKaz* 44; *SarnStat* 901, 904; *CzahTr* C2v.

»okazać się przed majestat Boży« = *stawić się po śmierci na sąd boski* (1): Z iákiem ítráchem dułzá grzełznego ma fie okázáf przed máiefłat Boży. *LubPs* ddv marg.

»stać (a. stanąć) przed majestatem, przed oblicznością majestatu« (5 : 1): Támże w hístoriey nápiáfano ftoi / iz czárt ftoiąc przed máiefłatem Pánłkim / rzekł *RejPos* 188, 13, 148v, 177, 192, 266, 330v.

»stać (a. postawić), stojący przed majestatem« = *uczestniczyć w szczęściu dusz zbawionych* (6 : 2): Oto fluchay: Iz ftoią przed Máiefłatem Pánłkim obleczeni w ftoły białe / á páłmy máią w ręku fwoich / dawáiąc część á chwałę fiedzącemu ná ftołcu Bożym y Báránkowi. *RejAp* 68, 67v, 68v, 174; *RejPos* 196, [249], 289v; *RejZwierc* 176.

»stać (*a. stanąć*), stawić się (*a. postawić się*) przed majestatem; stać (*a. stanąć*) przy majestacie« = żyć zgodnie z nakazami religii (16: 2; 2): *RejAp* 50, 70v [2 r.]; gdyż to ięst nawdzyęcznieyfa ofiárá Pána nálfégo/ iáko fpokornym á vniżonym fercem mamy lie ftáwić á okázowác przed fwiętyym Máyeftatem iego. *RejPos* 328v, 134 [2 r.], 134v, 140, 201v, 220 (16); ábyim z vcźciwością/ vprzeymością/ y nie ftruchlłá nádzieią ftał przy obecnym wżędzie/ ftráfzliwym/ y przedfię dobrotliwym^m máieftacie twoim. *LatHar* 14.

»stawić (się) (*a. postawić się, a. sta(n)ąć*), postawion przed majestatem; stanąć (*a. powstać*) przed majestatem« = *stawić się po śmierci na sąd boski [szyk zmienny]* (17 : 2; 5): A to mamy pewny dowot fpyfma o nálfim wzwartwywfaniu [!] ze mułym wżifczy ftanáć przed maieftatem Bożym/ wierny na wieczny ziwot/ niewierny na wieczne potępienie. *SeklKat* R2; *LubPs* aa2 marg; á ná głos trąby wżyfcy máią być poftáwieni przed tym ftráfzliwym máyeftatem Páńfkim. *RejAp* 172v, 55v, 73, 95, 172v [2 r.], Ff3v; *RejPos* 7v [2 r.], 21, 166, [278]v, 319, 350, Ooo4v; *BiałKat* d2, d2; *BiałKaz* D2v, G, Gv; *ArtKanc* S7v; *GrabowSet* K3.

»uniząć (*a. unizyc*) (się), upokorzyć (*a. ukarzać*) się, unizony, unizenie przed majestatem« [*szyk zmienny*] (4 : 3 : 6 : 1): *MurzHist* B2v; *LubPs* bb3 marg; *RejAp* 8v, 50v; vcżyn fobie iáko moželz napokornieyfe á naunizeńfe ferce fwoie przed Máyeftatem iego fwiętyym *RejPos* 184v, 134, 184v [2 r.], 202v, 228 marg, 289, 328v, 352; *CzechRozm* 201.

»upaść (*a. upadać*) przed majestatem, przed majestat, przed oblicznością majestatu« [*szyk zmienny*] (17 : 3 : 2): *OpecŻyw* 1 [2 r.]; *RejAp* BB6v, 15v, 36, 55v, 56 (8); *RejPos* 177v, 248, 284, 314v, 339; A gdy obaczyfz vpadek fwoy/ vpadń przed Máyeftat fwięty iego/ á day lie ná miłofierdzie iego *RejZwierz* 196v, 11, 265, 266; *KochPs* 143; *SiebRozmyśl* B3, B4.

»zstąpić z majestatu (bostwa)« = *stać się człowiekiem [szyk zmienny]* (7): *PatKaz II* 34v, 42, 45v, 48, 54v, 59v; Pomnię Pánie żeś z wyfokiego máieftatu Boftwá twego y chwały/ którą máfz fpolną z Oycem y Duchem s. ná ziemię sftąpił/ [...] y w ftáyni/ podley niźli nalifzy kmieć y niewolnik/ vrodźicieś fię raczył. *SkarKaz* 161a.

Wyrażenia: »bluźni(e)rstwo przeciwko majestatowi, na majestat; bluźnierz (*a. bluźnierca*) majestatu« (1 : 1; 2): *RejAp* 197; *WujJudConf* 214; *ReszPrz* 73; Lękay lie ziemio Węgiefka/ ktorá zdrayce y bluźnierce Máieftatu Bofkiego z pośrzodku Krześciáńftwá wyświecone/ zá Proroki przyięła *PowodPr* 12.

»majestatu chwała, sława; majestat chwały; majestatowi chwała« [*szyk 6 : 6*] (5 : 1; 5; 1): á ia też ifcie nieomiefzkam y flowy y piłmem rofferzác flawy máieftatu twego fwiętego. *RejPs* 213v, 205, 214; *RejAp* 14; Pełne ięst niebo y ziemiá Máieftatu chwały twoiey. *RejPos* 144; *BiałKat* 181 [2 r.]; *KuczbKat* 15; *ArtKanc* T17; *GrabowSet* I2v; *LatHar* 20, 573.

»moc (*a. możność*) majestatu; majestat możności« [*szyk 4 : 2*] (4 : 2): *RejPs* 153; Przioblokł pan dziwną moc máieftatu; fwe go *LubPs* V2v; *RejPos* 191v, 232; *BiałKat* 301; *LatHar* 456.

»nawwyższy (*a. wysoki*), wyniosły majestat; wysokość majestatu, nawwyższy w majestacie; majestat wysokości« = *maiestas in excelsis Vulg* [*szyk 7 : 4*] (5 : 1; 3; 1; 1): *WróbŻołt* 28/3; wezrzy łáfkáwie zwyfokofci máieftatu fwego ná taką opuřczoną tę winnicę fwoię *RejPs* 120v, 120; *LubPs* B6; *BibRadz*

II 120c; *KuczKat* 35; *CzechRozm* 54v; *ArtKanc* A18v; profzę cię Oycze wynioślego máieftatu/ rącz mię wípomoc miłościwie *LatHar* 19, 44; *SkarKaz* 161a.

»majestat niebieski« (3): iekotz takowy maieftát niebiefki ij nieogarniony/ od wífytkich ieft wżgardzony ij opnífczony [!] *OpecŻyw* 131v; *SkarŻyw* 208; *SkarKaz* 122a.

»przed oblicznością (a. przed obliczność) majestatu« (11): *KrowObr* 169v; *RejAp* 117; *RejPos* 13, 198; *RejZwierc* 260; *LatHar* 60, 279, 637; ia téz vpadam przed oblicznością Máieftatu twégo świętého/ dziękuiaćci *SiebRozmysl* B4, D3; *PowodPr* 84.

»majestat Pana (Boga) *itp.*; Bog, Pan [jakiego] majestatu« = *Maiestas Dei, Deus Maiestatis Vulg; Maiestas Divina Cn* [szyk 190 : 24] (211; 2 : 1): *OpecŻyw* 1 [2 r.]; *OpecŻywSandR nlb* 2; *PatKaz II* 45v, 48, 54v, 59v; *PatKaz III* 97; *RejPs* 126; *SeklKat* F3v, R2 [2 r.]; *MurzNT* 56; Pokorne vniżenie wyernego przed máieftatem Páńfkim *LubPs* bb3 *marg*, Q4v *marg*, T5v, ddv *marg*; *GroicPorz* z3; *KrowObr* 169v; Głos Páńfki nád wodámi/ Bog Máieftathu zágrzmiał *Leop Ps* 28/3, 1.Reg 4/21; *BibRadz* *4, I 281b *marg*, *Ps* 49 *arg*, *Tob* 3/18, II 88a *marg*; *BielKron* 35v; *OrzQuin* N2v; Ná początku było łowo/ tho ieft/ Syná Bożego niewymowiony Máieftat. *SarnUzn* F8, B4v, BB, C, E2, F4, F4v; a obudwu wípomina być ná máyeftacie Bożym/ tho iuz tu możesz rozumieć iż Ociec y Syn y Duch fwięty fą liedzący ná máyeftacie Bożym/ to ieft/ w oney iedney á nierozdzielney Effency *RejAp* 68v, BB6v, BB8, 1v, 2v, 14 (44); *HistRzym* 94v; iáko to ieft íprofný grzech á iáko omierzony przed Máyeftatem Páná nálzego/ hárdé ferce á nádęta myfl człowieká nikkzemnego. *RejPos* 202v, 7v, 48, 134 [2 r.] 148, 148v (51); Pan tę łáfkę vczynił: iż y dżiś przed Máieftatem Bogá Oycá przyczynia fyw wedle człowieczeńtwa zá námi *BialKat* 161, d2 [2 r.], 161, 181 [2 r.] 183v, 301; *KuczKat* 285; *RejZwierc* 176, 186v, 189, 191 [2 r.], 265; *WujJud* 62; *WujJudConf* 71, 94, 214; *RejPosRozpr* b3v [2 r.]; *BialKaz* D2v, Gv; *CzechRozm* 178, 195, 216v; *SkarJedn* 313; *SkarŻyw* 83, 112, 358; *CzechEp* 27, 78, 86, 132 [2 r.], 167 (11); *NiemObr* 107; *ReszPrz* 24, 73, 91; *ReszList* 143; oto fię ítawię oczom Bołkiego máieftatu twégo *LatHar* 143, [+11]v, 11, 14, 41, 69 *marg* (21); *WujNT* 16, 564, *Apoc* 15/8; *WysKaz*)?(2v, 44; *SarnStat* 901, 904; *PowodPr* 12, 30, 33, 36, 84; *SkarKaz* 6a, 161a, 277b, 609b.

»stolec (a. stolica) majestatu; majestat stolca« = *sedes Maiestatis Vulg* [szyk 13 : 2] (13; 2); *TarDuch* A2; *RejPs* 133, 151, 213; *KrowObr* 212; *RejWiz* 153v; Tákże téz ty weftchni weżrzawfzy w niebo w ítolec Máyeftatu Páná fwego *RejPos* 207, 19; iż Pan Kryftus wftąpił [...]/ do onego niebá naywyżfzego do Stolice Mágeftatu Bołkiego ná práwicę Oycowfká *WujJudConf* 71; *SkarŻyw* 112, 509; A iż go (to ieft fyná) Bog ociec vczynił vczęsnikiem kroleſtwa/ pozwaláiac mu máieftatu Krolewfkiego ítolcá *CzechEp* 248; *WujNT Matth* 19/28, 25/31; *SiebRozmysl* E2.

»straszliwy (a. straszny), srogi, groźny majestat; srogość majestatu« [szyk 30 : 4] (22 : 10 : 1; 1): abychmy téz nafladuiąc woley fwiętey iego znali go łaskawego miłofiernego krola gdy ítanie w írogości maieftatu fwego *RejPs* 97, 122v, 123v, 139, 143; *OrzQuin* N2v; *RejAp* AA4v, BB6v, 36, 48, 50 (15); *RejPos* 40v, 134, 166, 339v, 343, 350; *RejZwierc* 265; *SkarŻyw* 492; *ArtKanc* S7v; O ítráfzliwego Máieftatu Krolu/ Vfkrom ná ohwilę/ w ták tefkliwym bolu/ Myfli ítrapione *GrochKal* 10; *LatHar* 14, 641; *SkarKaz* 4b.

»święty (a. świętobliwy) majestat« [szyk 98 : 53] (151): Owífem záchoway ná ony niełáfkę twoię/ ktorzy fię chłubliwie podnoflą przeciwko fwiętemu máieftatowi twemu *RejPs* 22v, 35, 42v, 48v,

79, 143v, 213v, 220v; Swyętego Máyeftatu yego ná wífe ftrony/ Ty niškości tu zyemłkye będą nápełnyony *LubPs* Q4v; *BielKron* 38; *OrzQuin* Z2v; *RejAp* 8v, 15v, 54v, 56, 68v (21); Boże á Pánie nálfz iedyny/ ktory żywiefz y kroluiefz z Oycem y z Duchem fwiętyym w iedyności Máyeftatu twego fwiętego/ Amen. *RejPos* 83, 7v, 13, 21, 34, 46v [2 r.] (101); *RejPosWiecz*² 95v; *RejZwierc* 125v, 189v, 195, 196v, 265v; *NiemObr* 68; Wfpomni y ná te/ ktorzy żadnych do máieftatu twego fwiętego po śmierci fwoiey przyczyńcow nie máią *LatHar* 100, 2, 87, 144, 569; *SiebRozmyśl* B3, B4, D2v, E3v; *VotSzl* Bv; *CzahTr* C2v.

»wielmożność majestatu; wielmożny, wszechmocny majestat; majestat wielmożności, wielebności« = *gloria maiestatis* *Vulg* [szyk 36 : 10] (19; 18 : 1; 7 : 1): O wielmożny maieftacie/ iakos ty dzis vtłuczoⁿ iako może twá niewinnoltz cirpietz takowé fromocenię *OpecŻyw* [123]v; y náprawdzie á ná fprawiedliwości ieft záłożon máieftat krolewfkiey wielmożności twoiey *RejPs* 132, 32v, 42, 95, 97v, 122v (11); *MurzNT* 183v *margin*; *LubPs* Y2v; *Leop Is* 2/10; *RejAp* AA4v, AA5v [2 r.], 47, 56v, 83v, 91, 198; *RejPos* 177, 202v, 207, 239v, 266, 350v; *RejPosWiecz*² 91; Páná wfzego ftworzenia/ á Bogá wiecznego Wzgárdzili/ lekce ważąc/ ony wielkie dziwy/ Ktoremi okázował/ [...] Táką zacną wielmożność/ Máyeftatu fwego *HistHel* B; *CzechRozm* 54v, 201; *KochPs* 143, 146; *CzechEp* 167, 283; *ArtKanc* L5, L8v; *LatHar* 33, 216, 328, 370; *SiebRozmyśl* E2, K4v.

Szeregi: »majestat, (a, i) bostwo« [szyk 2 : 2] (4): Tyś ieft Krol wfzytkich krolow/ tobie vpadáią/ Mocy zyemłkie/ niebiefkie/ y czeńć wieczną dáią. Wyznawáiąc tve Boftwo á Máieftat dziwny *RejWiz* 165; *RejPos* 58v; *RejZwierc* 195; *SkarŻyw* 81.

»chwała, (a, abo, i) majestat« = *gloria* *Vulg* [szyk 6 : 3] (9): *MurzNT* 183v *margin*; *Leop* 1.Reg 4/21; *RejPosWiecz*² 91; *BialKat* 181; Y mogłże Ewángeliftá wfzytek niebá y źemie Mágeftat y chwałę/ vniżeńfzymi fłowy ogárnąć? *KuczbKat* 35; *RejZwierc* 9v; *RejPosRozpr* b3v; *NiemObr* 109; *LatHar* 377.

»moc i majestat« = *potestas et maiestas, virtus et maiestas* *Vulg* [szyk 8 : 1] (9): *OpecŻyw* 114; *SarnUzn* B4v; *WujJud* 62; Ktory [*Pan Chrystus*] też po fzołtym czáście/ śiodmego wieku Przydzie z mocą wielką y z máieftatem/ áby fądził wfzytki. *WujNT* 837, *Matth* 24/30, *Luc* 21/27; *SkarKaz* 1b, 6a; *GoslCast* 56.

»majestat a (i) obliczność« [szyk 4 : 2] (6): *RejAp* 65v, 67v; iáko ieft droga á kofztowna fmiereć káżdego z nich przed Máyeftatem á przed oblicznością iego *RejPos* 321v, 186, 235v, 339.

»pompa i majestat« (1): Izali ták przenawyzłże kroleftwo Chryftufowe/ y przemożną wfpaniałość/ z żadnym wfzytkiego świátá krolem niezrownaną pompe/ y máieftat niebiefki opifuią? *SkarKaz* 122a.

»majestat i powaga« (1): Coż rozumiefz iáki ieft ták Páná dziwnego/ Máyeftat y powagá wielmożności iego. *RejAp* AA5v.

»majestat i wielkość« = *maiestas et magnitudo* *Vulg* [szyk 1 : 1] (2): *Leop Deut* 5/24; Miłuię [*Bog*] ludzie y flugi y to co ftworzył/ ále vpodobánia fwego włafne⁸⁰/ ktore wielkości y máieftatu y náturze iego przyftoi/ nie ma/ iedno fam w fobie. *SkarKaz* 117b.

»majestat a wielmożność« (5): A nápełnion był on kofcioł dymem máyeftatu/ á wielmożności iego. *RejAp* 130, 8, 71, 172; *RejPos* 190.

»majestat i wspaniałość« (1): nic nie málfz gotowego y ochędożnego w mym domu/ ná táki máieftat y wfpaniałość twoię. *SkarKaz* 457b.

W przeni [czego] (1) :

Szereg: »wielkość i majestat« (1): A Bozka Duchá ś. náuká [...] o fłowá nie dba/ y owłzem profłá y nizką wymowá wielkość y máieftat prawdy fwey pokrywa *SkarKaz* 122a.

β. *O świętych* (2) : Ale dlá tego iá chciál opufcitz/ iże z iey obliczá blogoflawione⁸⁰ promienie iafné iako z flońtza wychodzily/ a dlá tego widzátz Iozeff takowy maieftát tey panny/ s pokory chciál iá opufcitz/ czyniátz fie niedóftoyny^m iey towarzyltwa. *OpecŻyw* 13v; ktory [*anioł*] iá taką światłością ogárnał/ iłz pátrzyć ná nię nikt/ okrom ftráchu/ y zdumienia/ prze wielki máieftat y światłość nie mogł. *SkarŻyw* 69.

γ. *O bóstwie pogańskim* (3) : y owłzem też áby wielkicy Boginicy Dyany kościoł nie był nizacz mian/ y przyfłoby ktemu żeby thez był zepłowan máieftat iey/ ktorą chwali włzytká Azya/ y włzytek świat. *BibRadz Act* 19/27; *BudNT Act* 19/27; *WujNT Act* 19/27.

δ. *O szatanie* (2) : Raz przyfzedł do niego świetnie barzo y w wielkim máieftacie *SkarŻyw* [236].

W połączeniu szeregowym (1): A bestia kthorám widział/ była podobna ku Lámpártowi [...]. A dał iey Smok możność fwoię/ y máyefłath fwoy/ y zwirchność wielką. *RejAp* 105.

2. *Zewnętrzna okazałość, przepych; wspaniałość otoczenia* [*maiestas alicuius loci – powaga Mącz 205a; uczciwość – maiestas loci Cn*] (14) : Potym mie záwiadł w ogrod/ to iuz tu pámięci/ Iście w głowie nie sftanie/ co fie tám w nim kręci. Ony dziwne przypráwy/ on máieftat wielki/ Zeby fie zumieć musiał pátrząc ná to włzelki. *RejWiz* 36; *RejZwierz* 111; [*Grzegorz papież*] Przyiechał do Genui ze włzytkim máieftatem Papielkim *BielKron* 187, 78; A iż powiedá Apofłoł iż to był máyefłat wielki/ thedy nie thylko ftolec máyefłatem zowiemy/ ále y onę włzytkę circumftáncią ktora bywá około potentatá iákiego ziemskiego/ tedy pófpolicie powiedamy/ iż ślly máyefłat około niego. *RejAp* 172.

W połączeniach szeregowych (3): ázaż nieieft rzecz godna/ áby lud Krześciáńfki opuścił takie mnoftwo/ chocia też liczbá/ pompá/ świetnością/ bogáctwem/ y máieftatem [*numero, pompa, splendore, divitiis, maiesiate*]/ drugá ftronę przechodzi? *ModrzBaz* 30; *SkarKaz* 122b, 519b.

W charakterystycznych połączeniach: majestat papieski, silny, wielki; majestat domu; majestat oglądać, okazać, opatrować, widzieć, wystawić; majestatem przechodzić; przyjechać z majestatem; ubrany w majestacie.

Szeregi: »chwała i majestat« (1): dam co przemogę ná chwałę twoię/ y ná máieftat domu twego. *SkarKaz* 458a.

»majestat i pompa« [*szyk 1 : 1*] (2): Y dobre im było ono pánowanie. bo krolow nie żywili/ áni ich máieftatu y pompy opátrowáli *SkarKazSej* 690a, 689b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

Wyrażenie przyimkowe: »w majestacie swym« (1): Gdyż y o Sálomonie wfpomináć raczy/ powiedáiąc o piękności kwiatkow fthworzenia fwego/ iáko ie on fárbuie á przyodzyewa/ iż y Sálomon nie bywał ták vbrány w máieftacie fwym. *RejPos* 162.

W przeni (2) :

Wyrażenie przyimkowe: »w majestacie« = *w całej pełni, pod każdym względem* (2): Spytał potym młodzyeniec [...] co to zá hetmáni/ Co to tám do nich bieżyłz s tymi nowinámi. Powiedzyał mu Abiron [...]. Vkażęc wnet każdego w iego máieftacie/ Snádnie ich chytre fpráwy s póftáwy poznacie.

RejWiz 165; Ale/ kogo nie wciefzyło nigdy pińmo/ áni zna tego ímáku/ ktory historie/ ábo y ine rzeczy w kfięgach dáią: ten/ flawy w iey máyefstacie nigdy widzieć nie może. *GórnDworz* G4v.

3. *Miejsce honorowe dla władcy; tron lub podwyższenie, na którym stoi tron; być może też sala tronowa lub pomieszczenie w pałacu królewskim, do którego dostęp mają tylko wybrani; tribunal Vulg, Cn; cathedra, sedes, sella, solium, suggestus, thronus Cn [w tym: czyj (88): ai poss (31), pron poss (30), G sb i pron (27)] (225)* : był też on máieftát z czyftego złotá/ ná siedm łokiet/ [...] á przez siedm ftopniow wftępowáli krolowie *HistAl* G3, M7v [3 r.]; Izali [*Piotr Święty*] íobie iákíe máieftaty w Rzymie tzníć/ y ftáwiác rofkázował? *KrowObr* 25v; *RejWiz* 23, 71; *RejZwierz* 18; Po tych fwiátościach wczyniono frod rynku ná pofpolitym mieyfcu máieftath/ ná ktory iechał [*król*] z zamku w koronie ná koniu *BielKron* 405, 232v [2 r.], 330v; Máyefstat zgotowano pofyfka íe wízfędzie/ Złotá y fíebrá hoynie/ wízfytko w piękny m rzędzie. *StryjWjaz* Cv, C3, D5v; [*Barbara Radziwiłówna*] byłą koronowána w Krákwie ná Zamku w Kofściele S. Stániłfawá ná Máieftacie wedlug zwyczáiu przypráwionym *StryjKron* 762; *BielSjem* 17; Táme piękny máieftat był wymálowány/ Ná nim krol íiedziál w myfłách twoich rozerwany *KochProp* 9, 14; *SiebRozmyśl* K4.

W porównaniu (1): Bífkup [...] íam też obwyfz/ iákoby ná máyefthacie íiedziál *GórnDworz* P.

W charakterystycznych połączeniach: majestat kosztowny, piękny, przyprawiony (2), złoty (3); ruszyć się z majestatu, zniść; na majestat prowadzić; majestat (u)czynić (3), mieć, sprawi(a)ć (2), zbudować, zgotować; oglądać w majestacie, zastać.

Zwroty: »siedzieć (a. (u)sieść), siedząc(y) na majestacie (a. na stolcu, a. stolicy majestatu); siedzieć (a. posadzić się) w majestacie« = *sedere pro tribunali Vulg* [szyk 14 : 7] (13 : 5; 3): Nie ktorego czału Crefus krol przyprawił íe iak nakrafniej mogł á w maieftacie íe pofadził *BielŻyw* 6; *RejPs* 125v; Iako Alexander íyadł na maieftacie oyca íwego koronowany *HistAl* B4v, B5, G2v [2 r.], G4 [2 r.], G5v; *RejWiz* 71, 166; *Leop Act* 12/21; *OrzRozm* E3v, F2v; *BielKron* 115, 216v, 367v; *GórnDworz* P; *RejPos* 185; *StryjKron* 662; *GórnTroas* 58.

»na majestat wsadzić; na majestacie posadzić« (1; 1): Tháme go ná Máyefstat Arcybífkup wíadził/ Aby w boiáźni Bożey íad ná nim pofadził. *StryjWjaz* C3v; *StryjKron* 667.

»wstąpić (a. wstępować), wniść na majestat« (3 : 1): *HistAl* G3; *BielKron* 232v, 414v; W Raturzu vbran/ wftąpił ná Máyefstat potym/ Od Miefzczan przyfięgę wziął/ y dar fíebrny z złotym. *StryjWjaz* C3v.

Wyrażenia: »majestat krolewski« [szyk 2 : 1] (3): *Leop Act* 12/21; Woyciech Prufki Míftrz ołd czynił Krolowi Polfkiemu frod rynku Krákwofkiego/ gdzie byío wczyniono ktemu Máieftat Krolewfki *BielKron* 419; *OrzQuin* G2v.

»stojący na majestacie« (1): Atália [...] wízfzáł Krolá ítoiącego ná máieftacie [*super tribunal*] wedlug obyczáiu/ á przy nim ípiewaki *Leop* 4.Reg 11/14.

»stolec, stolica majestatu« (2 : 1): *HistAl* B5, M7v; áby Krol wíiadfzy ná Stolicy Máieftatu íwego/ ná thym Seymie Piotrkowfkim/ wziął przed íye Przyfięgę íwá *OrzRozm* E3v.

»wysoki majestat« (2): *HistAl* G4; on iey [*cesarzowej*] ták wfkazał: Skoro ia wnidę/ ty z wylokíego máieftatu twego znidź *SkarKazSej* 680a.

W przen (3) : A zátym fię zá fmokiem do fkáły vdamy/ Y tám go w máieftácie iego poszukamy.
CzahTr E4.

Zwrot: »na majestacie siedzieć« (1): O nędzny fwiecie toć v ciebie wżędy á wżędy opák potráwy ftáwiáią/ łotroftwo/ wżeteczeńftwo/ pochlebftwo zá ftoły á ná máieftaciech fiedzi: á prawdá fwięta s fprawiedliwością w frogim więzyeniu *RejPos* 322v.

Wyrażenie: »majestat Salomonow« = *figura typiczna Matki Boskiej* (1): Toć ieft oná Arká przymierza Páńfkie⁸⁰ [...]. To on máieftat Sálomonow fłoniowy/ złotem przeiálnym łáfki Bożey ozdobiony. *LatHar* 477.

Przen (18) :

a) Stolica (1) :

Wyrażenie: »państwa majestat« (1): Vkázuie písmo święte w kfięgách Hefter/ iż Afwerus Krol w Zuzys páńftwá fwego máieftat miał. *BielKron* 267v.

b) Panowanie, władza królewska (17) : Pořłáli Niemcy Kárlá/ [...] ktory gdy poráził Sáráceny s pomocą Papięfką/ tám był przyięt ná ftolec Cefárfki/ á ták záfię przyfzedł ten máieftat do Niemiec. *BielKron* 172, 172, 407v.

W charakterystycznych połączeniach: podawanie majestatu, przeniesienie; obiecować majestat; na, nad majestat przelożyć (2).

Zwroty: »siedzieć na majestacie (a. na stolcu majestatu); usieść w majestacie« [szyk zmienny] (2; 1): Abowiem thy (iáko powiadařz) ieftes rowien flońcowi/ á iże fiedzifz ná ftolcu máieftatu twego zefłány od bogow weřpołek s Perskimi Bogi *HistAl* C5v; *OrzQuin* G2v; Przyřiągłeř Dawidowi wiernym fłowem fwoim / Potomek twóy wřiędzie w máieftácie twoim *KochPs* 195.

»być na majestat wsadzony« = *zostać królem* (1): ZYGMVNT trzeći ftáwił cię Krol niezwyćięzony/ Przed řię; będąc ná Polfki Máieftat wfadzony. *SapEpit* [B2].

»złożyć, zrzucić, złożony, zrzucony z majestatu« = *pozbawić, pozbawiony tronu* (1 : 1 : 1 : 1): *RejPos* 43 [2 r.], 127; gdy oná pyřzna krolowa Wářtá wzgárdziwfzy rořkazánie krolewfkie nie chciała iřć do niego/ y iáko była zrzucóna z Máyeftatu fwego *RejZwierc* 201.

Wyrażenia: »majestat cesarski« (4): vczynił Syem ná gránicách Włofkich/ ták ná duchowne iáko ná fwieckie pány/ áby ten máieftat Cefárfki iednoftáynie był podawan od náznáczonych perfon/ nie według krewnořci/ áni řadnym práwem ták przyrodzonym iáko nabytym *BielKron* 175v, 174, 174v [2 r.].

»wysoki majestat« (1): wfzák y ty teraz ná wyřokim Máieftácie fwym Królewřkim/ tudzieř podle Káplaná řiedząc/ [...] řmiertelnořciám poddány iefteř *OrzQuin* G2v.

Szeregi: »majestat i krolestwo« (1): Przelożyłem iá [mqdrořć] nád máieftat y krolestwá/ y bogáctwá z nią zrownáne zá nicem poozytał. *SkarKazSej* 658a.

»stolec (a. stolica) a (albo, i) majestat« [szyk 2 : 1] (3): Tu iuř ftolec álbo Máieftat Cefárfki przeřtápił do Fráńkow *BielKron* 174; *RejPos* 127; *SkarKazSej* 662b.

a. Wyobrazenie tronu boskiego (często w kontekstach nie pozwalających na jasne odróżnienie odznacz. 1., zwłaszcza w nawiązujących do Apokalipsy); (z przydawką dzierżawczą zastępuje zwykle wyraz „Bog” lub odpowiedni zaimek) [w tym: czyj (61): G sb i pron (22), ai poss (21), pron poss (18)] (151) : RejKup

y5; *RejPs* 116v; *LubPs* Xv; *RejWiz* 153 marg, Dd; Tu iuż Apoštoł piŝe/ iáko Báránek w poŝrodku máyeŝtatu otworzył kłięgi liedniá pieczęći zápieczętowáne *RejAp* CC; Iz cztery á dwádzieŝciá ŝtárcow liedziálo około máyeŝtatu ná ŝtolicach ŝwych. *RejAp* 48; A z onego máyeŝtatu pochodziły ŝyfkáwice/ y gromy/ y głóŝy/ á liedm lamp było ogniem pałáiyácych przed máyeŝtatem [...] / á w poŝrodku máyeŝtatu/ y około máyeŝtatu czworo zwirzáth/ pełnych oczu y s przodku y ná zad. *RejAp* 48v, CCv, 2v, 47 [3 r.], 47v marg, 48 (44); *RejPos* 148v, 342v, 345; *WisznTr* 29; *LatHar* 425; Przetóŝ tákiéy zapláty pewnie godná bylá. Aby ŝyn twóy namilŝy z máieŝtatu ŝwego Ruŝyły ŝię/ prowadził cię do przybytku ŝwego. *SiebRozmyŝl* K4v.

Zwoty: »siedzieć (*a. sieść*), siedzący (był) na majestacie; siedzieć (*a. usieść*), siedzący w majestacie; siedzący na wysokoŝci majestatu« = *sedens super solium Vulg* [szyk zmienny] (3 : 7; 3 : 3; 1): Ieŝŝcze niewidziál Iežuŝa w maieŝtácie liedzácego/ iako Paweł ŝwięty/ anij z nieba mowiácego *Opecŝzyw* 144v; *LubPs* Cv; *Leop 3.Reg* 22/19; *BibRadz* *7; *BielKron* 135v; *SarnUzn* F6v; Iáko Ian widziál ono Boŝtwo liedzáce ná máyeŝtacie/ kthorego áni wypiláć áni wymowić nie vmiał. *RejAp* BBv, 47, 126, 155v, 156v [2 r.], 172 [2 r.]; *RejPos* 294; *ArtKanc* S20v; *WujNT* Zzzzzv.

»z majestatu spycháć (*a. zepchnáć*), strácić, zrzucić« = *odmawiac boskoŝci* [szyk zmienny] (3 : 1 : 1): W wtorym Pálmie Papielŝ y Mniŝy Syná Boŝego z máieŝtatu iego wláŝnego zepchnęli *KrowObr* 152, 154; *SarnUzn* D4; *CzechEp* 212; Częŝto ŝię tego náŝluchamy/ gdy nam to zádawáiyá/ iz ŝpychácie z máieŝtatu ŝyná Boŝego. *NiemObr* 106.

Wyraŝenia: »majestat Boŝy, Boŝtwa, Pańŝki, Pana« (8 : 5 : 8 : 1): *BibRadz* I I20c marg; Siedm lamp pałáiyácych iuż ŝam Apoštoł wyłóŝył/ iz ŝá liedm duchow Páńŝkich/ kthore pochodzá z máyeŝtathu Páńŝkiego. *RejAp* 49, BB8, 49v, 50, 68v, 69v (13); *RejPos* 6, 13, 37, 47, 202, 262v, [292]v; *CzechEp* 166.

»majestat niebieski« (6): Tu iuż dáley Apoštoł dokláda/ co ŝie działo gdy on Báránek niewinny kthorego widziál/ otworzył kłięgi ony ŝywotá/ poŝrozod máyeŝtatu onego niebieŝkyego. *RejAp* 52v; *RejPos* A5, 57, 210, 286v, 305v.

»ŝędzia na majestacie; majestat ŝadowy« = *tribunal Modrz* (3; 1): *RejAp* 62v, 64, 64v; Ktorego dniá onego oŝtátniego oczekawamy: gdy tráby twoiey głóŝem do Máieŝtatu ŝwego ŝadowego wyzowie ŝywe y zmárke *ModrzBaz* 136v.

peryfr. »siedzący, (ten) ktory (*a. co*) siedzi na majestacie« = *Bóg* (15 : 7): Siedzácemu ná máyeŝtacie y Báránkowi niech będzie błogolŝláwieńŝtwo/ czeŝć y chwałá *RejAp* 53, 47v, 49 [2 r.], 49v, 50v, 51 (21); *RejPos* 6.

»siedzący na majestacie« = *zbawiony* (1) Bo ŝyŝyŝyŝ iz thu Apoštoł nie tylko o tych liedzácych ná mayeŝtacie powieda/ álbo o tych poŝcinánych/ ále y o tych kthorzykolwiek ŝtátecznie będą [!] ŝtać przy Pánu ŝwoim/ á będą odŝywieni w nim przez krzeŝth *RejAp* 168v.

»majestat ŝwięty« [szyk 2 : 2] (4): A tu iuż dáley Apoštoł wywodzi/ czo dáley widziál s tego máyeŝtatu ŝwiętego. *RejAp* 50v, 53, 202v; *RejPos* 262v.

»wielmoŝnoŝć majestatu« (1): a ty [...] raczyles widome ciało wziáć na ŝie ktore wiele dziwow okazawilŝy na ŝwiecie: potem wŝtápic raczyło do wielmoŝnoŝci mageŝtatow ŝwoich *RejPos* 144v.

Szeregi: »chwała, majestat« (1): iż widáli wielkie dziwy/ wielkie fwiátłóści/ dziwną chwałę/ dziwny Máyeftat *RejPos* 148v.

»stolec (a. stoł), (a, a(l)bo) majestat« [szyk 7 : 2] (9): Nie rozumieyże też ábyć tám Apoštoł widział ftolec albo máyeftat iáki/ ále widział dziwną á ftráfzliwą wielmożność/ ktory iáko krol iáki możny ná ftołcu álbo ná máyeftacie fwoim/ fądził á rofpráwował wfythko ná ziemi y ná niebie. *RejAp* 47v; *RejPos* A5, 144, 204, 272v, 318v, 341; *ArtKanc* S20v.

»tron, (abo) majestat« (2): *KrowObr* 154; Iżeá fyn moy namileyfzy ieft [...]. A poftáwifz fobie miedzy nimi Tron ábo Máieftat *RejPos* 239.

W przen (4) : v Rimárzá pod dáchem w nędznym miáfteczku/ ábo thám gdzie przyfzedł/ tám były wfytki máyeftaty y pokoie iego. *RejPos* 301.

Zwrot: »w majestacie [Boga] siadać« = *zostać wywyższonym* (1): Iáko nákoniec zły przedfię wypada/ A dobry w iego Máieftacie fiada. *KochFrag* 16.

Wyrażenie: »majestat krolewski« (1): Ten maieftat krolewki zewfífąd pofwiętzony [...]/ botz wniem fiedziál bog wierny/ tzo wflytek fwiat rządzí/ kármiätz fie maly^m pokarmem czyftym panieńfkim mlekiem. *OpecŻyw* 20v.

Szereg: »stolica a majestat« (1): Otoż małz ftołicę á máyeftat iego v Rimárzá pod dáchem w nędznym miáfteczku *RejPos* 301.

Przen: *Władza, panowanie* (2) :

Wyrażenia: »majestat krolewski« (1): Bóg [...] Chce dáć fynowi twému Máyeftat Krolewki *SiebRozmyśl* F3.

»majestat niebieski« (1): Błogofławyonyfz yeft ná wflem Pan Bog Izraelfki/ Ná wyek wyekow fpráwuyący máyeftat nyebyełki *LubPs* Y4.

b. Wyobrażenie tronu szatana (2) : y vczyñił ráde z onymi Anioły fwemi mowiac/ áby mu [*Lucyferowi*] vczyñili Máieftat ná wfchod fłóncá *RejPos* 101, 200.

4. Nazwa jednego z chórów anielskich: trony (2) : przezeń wfzytkie rzeczy fą ftworzone ná niebie y ná ziemi/ widziálne y niewidziálne/ choć máieftaty/ choć páñftwá/ choć księftwá/ choć zwierzchności [sive *throni sive dominationes, sive principatus, sive potcstates*] *WujNT Col* 1/16 [cf *Encyklopedia biblijna*].

Zestawienie: »chor majestatow« (1): dziewięć ieft chorow ánielfkich: z ktorych cztery tu Páweł miánuie/ Piąty Máieftatow/ w liście do Koloffenfow *WujNT* 669.

5. Podium, miejsce podwyższone do siedzenia, trybuna (1) : A mądrzy/ftárzy ludzie bárzo fie rádzi tym tho rzeczám nikkzemnym pirwey dziwowáli/ ná ty teátrá/ tho iefth ná máyeftaty ktore ná to fpráwowano áby fie z nich fátieczni ludzie krotofilam dziwowáli *RejZwierc* 165; [Sędziom było zbudowano majestat pole kwintarny [= *obok manekinów do ćwiczeń*], ktory sędzi, kto lepiej uderzył. *RywKsięgi* 123].

6. [Przen: Szafot: Ogień widzę złożony/ palą moje fpráwy/ Y maieftat frototny/ mnie przygotowány. *LaurLament* C2.]

Synonimy: **1.** *chwała, dostojność, godność, jasność, moc, potęga, sława, wielmożność, wszechmocność;* **2.** *pompa;* **3.** *stolec, stolica, tron;* **5.** *teatrum.*

